

РЕШЕНИЕ

№ 7897

гр. София, 29.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 15.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **16** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл.203 и следващите от Административно процесуалния кодекс, във връзка с чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Делото е образувано по искова молба от Х. Т. И., с постоянен адрес [населено място], чрез адв. И. от САК с приложено пълномощно, против Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", предявена на правно основание чл.284 ЗИНЗС във връзка с нарушени права на ищеца по членове 3 и 8 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ), претендира присъждане на обезщетение за неимуществени вреди както следва:

1) по адм.д.16/21г. на АССГ

- неимуществени вреди в размер на 3500 лв. поради липса на условия за ползване на тоалетна в достатъчно уединение, ведно с дължимото обезщетение за забава в размер на законната лихва, считано от подаването на исковата молба 04.01.2021г. Периодите, през които са търпени вредите на посоченото основание са уточнени в становище от 10.02.2021г. от адв. И. така: ищецът е постъпил в затвора на 15.02.2017г. до 31.01.2020г., като от този период се изключат периодите на прекъсване на присъдата – от 01.08.2017г. за шест месеца общо, прекъсване от 05.09.2018г. за три месеца общо и прекъсване от 01.10.2019г. за 4 месеца – като след това прекъсване ищецът се завърнал в затвора на 30.01.2020г. и е бил освободен на следващия ден 31.01.2020г. поради условно предсрочно освобождаване. От периода от 15.02.2017г. до 31.01.2020г. трябвало да бъдат изключени общо 13 месеца на прекъсване на

присъдата, а исковият период се свеждал до 1 година, 10 месеца и 2 седмици на фактически престой в затвора при условията, от които се претендират вредите.

- обезщетение за неимуществени вреди в размер на 4000 лв. поради пренаселеност на килията, в която ищецът е бил настанен през исковия период от 15.07.2017г. до 02.08.2017г., ведно със законната лихва, считано от датата на исковата молба - 04.01.2021г.

2) по адм.д. 6170/2021г. на АССГ, неимуществени вреди в размер на 8 000 лв. за периода от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. включително, ведно със законната лихва за забава, считано от 01.02.2018г. до окончателното плащане на обезщетението, на основание пренаселеност на килията, в която ищецът е бил настанен. по присъединеното адм.д. №6170/2021г. на АССГ.

Фактическите основания на исковите са следните:

Ищецът пребивавал за периода от 15.02.2017г. до 31.01.2020г. в С. затвор, където изтърпявал присъда с обща продължителност 2 години с прекъсвания на изпълнението на наказанието по чл.447, т.3 НПК с цел лечение в цивилни болници. Твърди се, че ищецът по времето на изпълнението на наказанието е пребивавал след приемното отделение, само в килия № 9 на етаж последен на Затвора С.. Претендира, че тоалетната не била напълно отделена от останалата част от килията с цялостна преграда - вътрешните ѝ стени нямали достатъчна височина, тъй като не били изградени до тавана, височината им била около 1,2-1,5 м. и тоалетната на килията нямала врата. При ползването на тоалетната ищецът бил изложен на показ пред останалите съкилийници и така бил лишен от възможност за уединение, което нарушавало правата му по чл.3 ЕКПЧ вр. чл. 8 от същата конвенция, забраняващи унижително отнасяне и непропорционална /ненужна намеса в неговия личен живот. Съответно ищецът бил принуден да възприема задоволяването на физиологичните нужди на останалите съкилийници. В резултат на това през целия период на престоя си в затвора ищецът бил подложен на унижително отнасяне по смисъла на чл.3 ЕКПЧ и неоправдана намеса в неговия личен живот по чл.8 ЕКПЧ, в резултат на което търпял неимуществени вреди, претендира също, че е уронено човешкото му достойнство по смисъла на първата разпоредба, чийто аналог е чл.3 ЗИНЗС.

За период от около 5 месеца и две седмици, след постъпването в затвора, ищецът - от 15.02.2017г. до 02.08.2017г. когато изпълнението на присъдата е прекъснато, килията, в която пребивавал ищецът, била пренаселена. Първоначално в исковата молба по адм.д.16/2021г. на АССГ, ищецът има предвид само килия №9, 7-ма група на Затвора С.. Твърди, че тази килия била с жилищна площ едва 12 кв.м., но в посочения период в нея са пребивавали с различна продължителност между 5 и 7 затворника, което правело приблизително по 2 кв.м. площ на затворник, въпреки стандартите на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ) за допустимата минимална жилищна площ на затворник - 3 кв.м. след приспадне на площта на тоалетната - пар.231 от решението по делото Н. и други срещу България, Решение от 27.01.2015г. Претендира, че за периода 15.02.2017г. до 2.08.2017г. следвало съдът да отчете кумулативното въздействието на две нарушения: липсата на уединение при ползване на тоалетната в килията и пренаселеност на килията, във връзка с чл.284, ал.2 ЗИНЗС.

По твърденията на ответника в писмения отговор, че ищецът е постъпил на 15.02.2017г. в 8 група - приемно отделение, в 7-ма група е разпределен и настанен на 02.03.2017г., а в исковата молба се излагали твърдения за килия №9 на 7-ма група, ищецът не е оспорил тези данни. В становище от 11.06.2021г. по адм.д.16/2021г.

изрично посочи, исковият период за пренаселеността на килиите е от 15.02.2017г. до 01.08.2017г. като пренаселено е не само спално помещение № 9 , но и помещението в приемното отделение.

Видно било от справка на инсп. Р., че считано от 01.08.2017г. ищецът бил в прекъсване на наказанието лишаване от свобода, исковият период следвало да бъде уточнен, като началната дата следвало да бъде 02.03.2017г. датата, в която бил настанен в 7-ма група, а крайният период е 31.07.2017г.

Претенцията по адм.д. 6170/2021г. на АССГ, касае пренаселеност на 9-то спално помещение за периода от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. на основание данните по справката на ИСДВР Л. И. , изготвена на 18.10.2018г. за същата килия по отношение на друго настанено в същото спално помещение лице, Така инспекторът е посочил, че в същото спално помещение за посочения период са пребивавали между 4 и 5 лица.

Ищецът, чрез адв. И. от САК, излага в обобщение в различните становища следните правни основания за основателността на исковите:

Относно оплакването за липсата на уединение при ползването на тоалетната в килията, се позовава на Решение от 15.12.2015г. по делото S. v. P., Appl. № 17249/12, конкретно цитира т.3, 6, 9, 10, 31, 32,38, 39 и 45 от решението. Видно от пар. 38 от решението, националните власти имали позитивно задължение и вътрешните тоалетни трябвало да бъдат снабдени с пълно преграждане, достигащо до тавана. По т. 39 от решението ЕСПЧ посочва, че в тези килии затворникът е трябвало да ползва тоалетната в присъствието на други затворници и така е лишен от базово ниво на личен живот в ежедневието си. В същия смисъл цитира пар.241 от решението на ЕСПЧ по делото Н..

Позовава се на прякото действие на нормите на ЕКПЧ вр. чл.5, ал.4 от Конституцията на Република България, и пар.203 от последното цитирано решение, на значението на практиката на ЕСПЧ - Решение №29/11.11.1998г. по к.д. 28/1998г. на КС относно приетото, че тази Конвенция е част от вътрешното право на страната, а решенията на ЕСПЧ са задължителни за всички органи в страната, включително по тълкуването ѝ, по силата на чл.46 от Конвенцията.

По предпоставките за ангажирането на отговорността за вреди излага доводи, че отговорността по чл.284, ал.1 ЗИНЗС е обективна, позовава се на доказателствената тежест на ищите, посочена от ЕСПЧ в пар. 184 от решението по делото Н. и други срещу България. Ищите не следвало да установяват дали конкретни длъжностни лица са ангажирани в неправомерното поведение; лошите условия на задържане не са непременно резултат от неизпълнението на задълженията на отделните служители, а обикновено са плод на по-широкообхватни фактори. В този смисъл цитира и решения на ЕСПЧ на ищци срещу други договарящи по конвенцията държави, с оглед установеност на практиката на ЕСПЧ по тези въпроси - за реализиране на отговорността не се изисква незаконосъобразни актове, действия или бездействия на затворническата администрация, тя възниквала ex lege от нарушено право по чл.3 ЕКПЧ и чл.3 ЗИНЗС, същото следвало и от чл.276 ЗИНЗС.

Ищецът се позовава и на презумпцията неимуществени вреди, предвидена по чл.284, ал.5 ЗИНЗС. Презумпцията за неимуществени вреди при нарушенията на правата на затворници съставлявала и трайна практика на ЕСПЧ. Когато този съд установи нарушение на ЕКПЧ, приема, че твърдените неимуществени вреди са естествена човешка реакция и нямало никаква нужда от външни доказателства за тях - свидетелства, експертизи и т.н. (пар. 190 от решението по делото Н. и други срещу

България). ЕСПЧ отрекъл опитите на българските административни съдилища да търсят такива външни доказателства и това довело до изменението на ЗИНЗС през 2017г. Затова ако ответникът твърди противното, то негова е тежестта да го докаже. Тази практика се възприемала и константно от ВКС: не било в тежест на пострадалия да доказва отделните негативни преживявания, Решение №253 от 27.10.2016г. по гр.д. 457/2016г. на ВКС, 4-то ГО и други

Ищецът претендира, че има активна легитимация като бивш затворник да предяви процесния иск, доказателствената тежест е на ответника - пар. 184 и 190 от решението по делото Н..

Ищецът постъпва в Софийски централен затвор на 15.02.2017г., към която дата се претендира, че е в сила новата ал.4 на чл.43 ЗИНЗС (от 07.02.2017г.) относно изискването за минимална жилищна площ за всеки лишен от 4 кв.м. С приемането на новата разпоредба, преходното правило по пар.13 ПЗР на ЗИНЗС, от 2012г., за отлагателното действие на изискването за минимална площ, считано от 01.01.2019г., следвало да се счита за отменено.

По възражението на другата страна, че ищецът не се е оплаквал за пренаселеност, адв. И. се позовава на съдебната практика на ВКС, като счита посочено твърдение за неотнормено към изисквания или ограничения по чл.284 ЗИНЗС. Позовава се на Определение № 60228/04.06.2021г. по ч.гр.д.1916/2021г. и посоченото в мотивите:"Ищецът, който има право на иск, не може да бъде задължен да защити правата си по друг ред." Въз основа на това счита, че ищецът нямало защо да се оплаква на друго място, освен в съда. На основание приетото по пар.210 от решението по делото Н. на ЕСПЧ, излага и довод, че тъй като пренаселеността е системен проблем в затворите и затворническите общежития в България, е невъзможно да бъде решен с индивидуални оплаквания, дори когато те са уважени със съдебни актове.Това следвало и от общата уредба на непозволеното увреждане, тъй като се касаело за деликти и като такива подлежат на обезщетение и без покана. Същото следвало и от правната уредба по чл.204 АПК, която също не изисквала да бъдат направени оплаквания пред администрацията за нейните бездействия/действия. Счита, че процесуалното поведение на ищеца било съобразено изцяло с действащата правна уредба. ЗИНЗС също не изисквал компенсаторното средство по част 7 ЗИНЗС да се упражни едва след превантивното средство по чл.276 ЗИНЗС, превантивното средство е възможност, не съставлявало задължение на затворника според ЗИНЗС. След постъпването си в затвора ищецът заболял от туберкулоза, поради което бил ангажиран с лечението на това тежко заболяване, довело впоследствие до много висока степен на инвалидност - 80%, за него е било приоритет лечението, а не воденето на дела.

Във връзка с изискването по чл.43, ал.4 ЗИНЗС за водене на документация за задържаните лица, ищецът се позовава на Решение от 14.12.2018г. на ЕСПЧ по делото K. v. C. Appl. № 43639/12 - пар. 5,6, 7, 48,49,50 и 51 от него.

Също от страна на ищеца се изтъква, че забраната по чл.3 ЕКПЧ, чийто аналог е чл.3 ЗИНЗС, въвежала позитивни задължения за властите да осигурят минимална жилищна площ, защото само така ще изпълнят тези свои задължения - позитивно задължение за държавата да гарантира, че дадено лице е задържано при условия, които са съвместими с човешкото достойнство (т.55 от Решение от 01.09.2016г. по делото W. V. v. G. Appl. № 62303/13). Позовава се в тази връзка и на пар. 231 от решението по делото Н. на ЕСПЧ. По делото било установено, че в килията на ищеца по време на

целия му престой, липсвали условия за уединение при ползването на тоалетната. След като държавата имала положително задължение да не допуска пренаселеност нямало защо да бъде молена непрекъснато да го изпълни. Счита, че предвид изискванията по чл.43 ЗИНЗС, обстоятелствата, свързани с пренаселеността на килиите, не могли да се докажат със свидетелски показания.

Въз основа на доказателствата по делото и изслушаното заключение на вещо лице, в писмени становища и защита по делото, ищецът чрез адв. И. претендира основателност на обективно съединените искове и доказани както по основание, така и по размер. Относно основанията, ищецът се позовава на заключението на вещото лице и справките от органи при Затвора за относимите обстоятелства. Правните съображения са основани на практиката на националния съд и на ЕСПЧ, като размерите на исковете се обосновава най-вече със съдебна практика за присъждане на обезщетения, включващи освен други и процесните случаи. По размера на претендираното обезщетение адв. И. се позовава също на редица решения на ЕСПЧ, като в обобщение претендира, че исковите претенции са занижени в сравнение с присъжданите от ЕСПЧ, чрез анализ на присъжданите обезщетения.

В становище по делото 16.11.2021г., ищецът чрез адв. И. се позовава на Решение № 2322/29.04.2020г. по касационно адм.д. 1290/2020г. на АССГ, във връзка с присъдено обезщетение от 4 000лв. за временно спиране на водата за периода от 01.07.2013г. до 23.05.2014г., около 10 месеца, по което дело бил отчетен кумулативния ефект от липсата на уединение при ползването на тоалетната при условия, като процесните за ищеца и се касаело за обезщетение от 364 лв. месечно по отношение на г-н Н., който бил осъдил България вече пред ЕСПЧ. Излага и нов проблем – системното нарушение на практиката на ЕСПЧ по чл.41 ЕКПЧ, изискваща присъждане на справедливо обезщетение.

В писмените бележки по делото от 12 и 16.11.2021г. ищецът чрез адв. И. излага в обобщение следните съображения:

1)По иска за липса на уединение при ползването на тоалетна, исковият период касаел ефективният престой на ищеца в затвора от 15.02.2017г. до 31.01.2020г. без прекъсванията на присъдата, уточнени по-горе. Въз основа на данните от заключението на вещото лице М. (стр.6-7 от заключението) счита за установено, че до май 2020г., т.е. по време на целия исков период, тоалетната в килията е напълно без врата, без пълно отделяне от останалата част от спалното помещение с оградни стени до тавана, касаело се за ситуация, в която ЕСПЧ приемал нарушение на чл.3 ЕКПЧ. Относно размера на присъденото обезщетение, посочва делото S. v. P., Appl. №17249/12, Решение от 15.12.2015г. на ЕСПЧ по което било присъдено обезщетение само на същото основание – за преградни стени на тоалетната с височина 1,20м. и преграда от талашитени плочи, цитира точки 31, 32, 38, 39 и 45 от решението. Конкретно в полза на ищеца изтъква обстоятелството, че за посочените условия и период от 20 месеца по цитираното дело (т.39 от решението), ЕСПЧ е присъдил обезщетение от 1800 евро или 3600 лв. , което се равнявало на 90 евро месечно или съобразно исковия период на ищеца от 24 месеца, на 2160 евро, при отчитане на официални данни за инфлация от 12,4%, счита, че обезщетението следвало да се определи на 2427 евро или 4746 лв. В сравнение с тази сума, претендираното обезщетение в размер на 3500лв. било дори занижено или 74 % от размера на обезщетението изчислено на базата на решението S. v. P., цитирано по-горе. Позовава се и на решението по българското дело – Н. и други срещу България, конкретно

пар.241 относно условията – тоалетната в килията била с оградни стени от 1,5 метра, не осигурявала уединение, тъй като установената практика на КПИ и ЕСПЧ изисквала пълно отделяне на тоалетната от останалата част на спалното помещение. Позовава се на препоръката на КПИ от посещението на България през октомври 2010г.

2)Относно обезщетенията за пренаселеност на килията, двата отделни периода на иска (поради прекъсването на присъдата за лечение) от 15.07.2017г. до 01.08.2017г., предявен по адм.д. 16/2021г. и за периода от 1.02.2018г. до 05.09.2018г., предявен по присъединеното дело № 6170/2021г., и двете на АССГ, общо периодът възлизал на 1 година и половин месец, приблизително на 380 дни, също се позовава на решението по делото Н. на ЕСПЧ, пар. 288. По твърдението си за занижените размери на обезщетенията, присъждани от националните съдилища, се позовава на три български дела на ЕСПЧ - Решенията от 04.06.2020г. на ЕСПЧ по делата М. И. и други срещу България, Appl № 2727/2019, Й. и Д. срещу България, Appl № 31820/18 и „Ч. и К. срещу България“, Appl №.47398/17. Присъдените от националния съд (ВАС) занижени обезщетения, били увеличени около 6-7 пъти от ЕСПЧ, от което адв. И. счита, че явно ЕСПЧ нямало да толерира опитите на българския административен съд да сведе правата по Конвенцията до илюзорни и теоретични, каквато била стандартната формула на ЕСПЧ, и показвала „явното раздражение в С.“, а когато присъденото от националните съдилища обезщетение не било справедливо по размер, ищецът не губел силата си на „жертва“ по смисъла на чл.34 ЕПЧ и правото на допълнително такова, на основание чл.41 ЕКПЧ. На основание присъдените обезщетения по посочените дела за пренаселеност на килията, по делото Й. и Д., се претендира, че било присъдено обезщетение за период от 3 месеца и 19 дни от 19,23 евро дневно общо обезщетение, присъдено от ВАС и ЕСПЧ. На основание дните престой на ищеца в килията през процесните периоди – общо за 380 дни, изчислява обезщетение от 7 307 евро или 14 291 лв., като претендираното – общо от 12 000лв., било дори занижено.

На отделно основание адв. И. счита, че следвало да се има предвид и кумулативният ефект на въздействието по чл.284, ал.2 ЗИНЗС с други нарушения срещу ищеца, за които ответната ГДИН вече била осъдена – по адм.д. №8677/2020г. на АССГ, по касационни дела - адм.д. 7314/2019г. и 9065/2020г. Припомня мотивите към законопроекта от 03.10.2016г., обосновали създаването на чл.284, ал.2 ЗИНЗС – в резултат на осъдителните решения на ЕСПЧ по делата Н. и др. срещу България, Ш. срещу България (Appl № 16391/05, Решение от 10.01.2012г.). По тези причини счита, че АССГ трябвало да съобрази по настоящото дело посочената константна практика на ЕСПЧ и изрично да отчете кумулативния ефект с цитираните други нарушения спрямо ищеца, установени със съдебни решения на АССГ. Отделно претендира, че е налице нов системен проблем по ЗИНЗС – административните съдилища присъждали ниски обезщетения, но казусът имал ново развитие от 14-16 септември 2021г., тъй като К. на Министрите, съставен от министрите на външните работи на страните, ратифицирали Конвенцията, като орган, който следял за изпълнението на решенията на

ЕСПЧ, взел под засилено наблюдение изпълнението на пилотното решение по делото С. Н. и други срещу България. За целта изискал от България да предостави информация за мерките, които взима за да го реши, по-специално занижените обезщетения, включително за пренаселеност – посочва електронен адрес на и цитира части от доклада на Комитета на министрите, с който настоящият състав по реда на чл.187 ГПК можел да се запознае. Според адв. И., докладът показвал, че нямало да се толерира практиката на адм. съдилища да присъждат занижени обезщетения за нарушения на правата по чл.3 ЕКПЧ, какъвто бил настоящият случай, при това от уязвимо лице – инвалид. Натискът спрямо България по този въпрос постоянно нараствал. За пореден път се повтаря, ако съдът не присъдели исканото обезщетение, което било справедливо удовлетворение по чл.41 ЕСПЧ, ищецът щял да сезира ЕСПЧ с нов системен проблем в българското правосъдие – за системно нарушение на практиката на ЕСПЧ по чл.41 ЕКПЧ и осъждането на България по горесцитираните дела.

В писмената защита адв.И. излага съображения по основателността на исквете, в това число по разпределението на доказателствената тежест, като счита искът за липсата на уединение при ползването на тоалетната и за пренаселеност за несъмнено доказан, в това число на основание заключението на вещото лице, както и по съображение за данните по делото, че при установената обща площ на килията, дори и без да се приспадне площта, заемана от тоалетната и от мебелите, то отново следвал извод за пренаселеност. Дори предвид твърдението на ответника, че минимално килията е населена от 4 човека, то би трябвало да е 16 кв.м., но данните изчислени от вещото лице са 7, 62 кв.м. чиста площ без мебели, общата площ на килията – 14,74 кв.м. без приспадане на мебели. ЕСПЧ изрично приемал, че площта на тоалетната и обзавеждането трябвало да се приспадат. Относно населеността адв. И. пред съда и в писмената защита поддържа, че на основание изискванията по чл. 43 ЗИНЗС, в сила от 07.02.2017г., ГДИН следвало да поддържа актуална база данни за капацитета на местата за лишаване от свобода, поради което не можело на базата на свидетелски показания да се доказва посоченото обстоятелство. Относно пренаселеността на килията и доказателствената тежест на ГДИН, в писмената защита адв. И. препраща към становище по делото от 05.10.2021. на л. 174 от делото, в което конкретно за доказателствената тежест на ответника се позовава на Решение от 17.05.2016г. по делото „О. v. P.“, Appl № 66850/12, „K. v. C.“, Appl.№ 43639/12 , Решение № 04.12.2018г., т.7, 48, 49, 50 и 51. Последното решение било показателно по идентичен казус и ясно демонстрирало, че липсата на подробна документация за заетост на килията, съставлявало основание да се приеме, че оплакванията за нейната пренаселеност са основателни. Отново се излага довод за размера на обезщетението за пренаселеност на килията за по-малък исков период – над 130 евро на месечна база за период от 5 месеца, общо са присъдени от ЕСПЧ 6500 евро, като по аналогия претендира, че за процесния исков период, обезщетението на ищеца следвало да бъде 15 600 евро, а в случая ищецът претендирал 13 000лв., т.е. половината от сумата, изчислена според практиката на ЕСПЧ. Посочва в същия смисъл и решението на ЕСПЧ по делото „О. v.P.“, Appl № 47580/13, Решение от

12.07.2018г., като се позовава на т. 19, 36 и 39 от делото.

Адв. И. претендира присъждането на отделно на разноски по двете дела за осъществената от него защита и представителство на ищеца, в това число на основание, че по вина на ответника са образувани две дела, тъй като ГДИН прикрил данни за втория исков период. Искането за присъждане на разноски се основава на чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата, като се претендира адвокатско възнаграждение в минимален размер по чл.8, ал.1 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Също претендира, че дори и при частично уважаване на исковите, ищецът не следвало да бъде осъден за разноски в полза на ответника.

ОТВЕТНИКЪТ - ГДИН, чрез юрк. М., в отговор на исковата молба, на първо място претендира недопустимост на иска по делото поради идентичност на исковата претенция по делото с предявената по адм.д. 9007/2018г., по което исковият период бил 2 г. 6 месеца от 15.02.2017г., а Решение №844/12.02.2020г. по този иск, оспорено от ищеца, нямало постановен окончателен акт. По последното дело били предявени 6 обективно съединени иска, а искът по настоящото дело съвпадал с този по т. 3 - за унижителни и нечовешки санитарно-битови условия. Ответникът оспорва исковите претенции и като неоснователни - първоначално в писмен отговор от 22.03.2021г. - лист 27 по делото, само по отношение на иска по адм.д.16/2021г., а след размяна на книжа и предоставената възможност за отговор на иска по присъединеното дело №6170/2021г. в писмено становище от 02.11.2021г. - лист 186 от делото. Ответникът в обобщение претендира неоснователност тъй като не са налице незаконосъобразни бездействия от страна на ГДИН за ангажиране на отговорността, но изтъква доводи, относими към отговорността на държавата по чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Претендира, че следвало исковата претенция за пренаселеност да се разгледа на основание чл.3 от Конвенцията, като се вземе предвид, че минималната площ е 3 кв.м. за лишен от свобода и отлагането на изискването за 4 кв.м. жилищна площ за 01.01.2019г. съгласно пар.13 от ПЗР на ЗИНЗС.

Ответникът в отговора признава, че действително имало периоди, за които не се съхранявала точна информация за площта, с която ищецът разполагал, но от представените към отговора писмени сведения се установявало, че били настанявани по 4 лишени от свобода в едно помещение. Дори и да е имало период с разполагаема площ под минималната, било за кратко и до освобождаването на място. Посоченото обстоятелство само по себе си не можело да доведе до извод за нечовешко и унижително отношение, което излизало извън рамките на последиците от наказанието лишаване от свобода. В този смисъл нямало други доказателства, от които да се направи извод за нарушаване на чл.3 ЕКПЧ. Ищецът не е имал оплаквания относно площта на помещенията, не е правил искания за настаняване в друго помещение, поради това, че спрямо него е имало нечовешко и унижително отношение. Ищецът не е правил искания за преместване, които да не са удовлетворени. Счита, че съгласно чл.62, ал.5 ЗИНЗС, била налице гъвкава система за първоначално настаняване и преместване при необходимост с цел съобразяване с

изискванията по чл. 43, ал.3 от същия закон, като се вземало предвид и желанието на лицето. Позовава се на чл. 20, 27, ал.1 и ал.2 и на чл.27а от ППЗИНЗС, при настаняването и преместването се съобразявало капацитета на отделните помещения в групата и при отчитане на желанията на лицето къде и с кого иска да пребивава. Давал се превес на психологическата съвместимост с другите, предвид личностните особености., невъзможно било да бъде заставен някой да живее съвместно с друг, противно на желанието му, само за да бъде спазена квадратурата, важен бил и субективният фактор. Позовава се на справка за извършен ремонт на спалните помещения на 7-ма група през 2017г., както и основен ремонт на санитарните възли - баня и тоалетна в същата група.

Относно съдебната практика на ЕСПЧ, ответникът обръща внимание на съда, че нееднократно този съд посочвал в решенията си, че в общия случай присъдите и тяхното изпълнение не попадали в хипотезите по чл.3 от Конвенцията, стига неудобствата и страданията, с които обикновено са съпроводени, да не надминават необходимото за изпълнението - решенията по делата Н. срещу България - т.111, решението по делото М. срещу България - т.134, решението Т.Т. срещу България - т. 45. Според ответникът не са налице предпоставките по чл.284 ЗИНЗС. Неудобствата, доколкото лицето твърди да ги е преживяло, не надхвърляли неизбежната степен на прага на суровост, съпътстващ изпълнението на наказанието лишаване от свобода.

ПРОКУРОРЪТ - М. от СГС, представи пред съда заключение за неоснователност на исковите претенции.

По делото са приети писмените доказателства, представени от страните, изслушано е и заключение на вещо лице по съдебно-техническа експертиза.

Административен съд София-град, Първо отделение, 12 -ти състав, като обсъди доказателствата по делото - по отделно и в съвкупност, взе предвид доводите на ищеца и възраженията на ответника ,както и заключението на прокурора, от фактическа и правна страна приема следното:

По фактите, съставляващи основание на процесните икове:

Ищецът е постъпил на 15.02.2017г. в 8 рупа - приемно отделение на Затвора С. за изтърпяване на наказание лишаване от свобода, в 7-ма група е разпределен и настанен на 02.03.2017г., конкретно в килия № 9.

По въпроса за това колко лица са пребивавали в съответните помещения заедно с ищеца, няма водена точна документация от страна на администрацията на Затвора С., видно от писмено изявление от 10.03.2021г. на ИСДВР Д. и съгласувал инсп. Ц. - служители на Затвора С. - лист 34 от адм.д.16/2021г. Причината според ИСДВР Д. е, че във водената документация са отразени датите на настаняване на съответните лица в спалните помещения, но липсвали данни за напускане - при освобождаване или преместване. В тази справка е посочено, че за периода от постъпването

на ищеца И. до 01.08.17г. има данни в спалното помещение за настаняване в различен период от време на поименно изброени 11 лица. Инспектор Д. се е позовала на сведенията от Б. П. А., който не е след лицата, посочени поименно като настанявани в 9-то спално помещение, че по времето на престоя на ищеца И., в спалното помещение не били настанявани повече от 4 лишени от свобода. Същото твърдял и Д. В. Г., който през 2017г. бил назначен като хранещ 7-ма група. В сведението на Д. Г., който също не е бил настаняван в 9-то спално помещение е посочено, че в периода 2017/2018г. не са настанявани повече от 4 човека (л. 36 от делото). В сведението от Б. А., който е бил настанен в 6-то спално помещение на 7-ма група, заявява, че бил "кмет" и "отговорник" на групата и имал наблюдение за настаняването на лишените от свобода, тъй като отговарял за това заедно с ИСДВР - инспектора по социални дейности за 7-ма група, а откакто през 2017г. ищецът И. бил настанен в 9-то спално помещение, хората там не били повече от 4 човека.

Този въпрос се засяга и в писмо от 27.09.2021г. на инспектор Д., съгласувано от инспектор А., във връзка с определение на съда по делото за представянето на писмени доказателства за броя на настанените лица в 7-ма група, 9-то спално помещение. Сочи в писмото, че са приложени копия на страниците от дневника за лишените от свобода за 12 лица, като била допусната грешка в предходното писмо по отношение на 3 лица, за които било посочено, че са пребивавали в 9-то спално помещение, тъй като данните са за периоди, които са преди настаняването на ищеца в това помещение. Отново ИСДВР Д. посочва, че извършването на проверката било затруднено, а от наличния дневник било трудно да се установи моментното състояние на настанените, липсвали данни за преместване на лицата в други групи, общежития и затвори, за крайната дата на престоя са ползвани данни от електронната система, но и там не били отразени всички промени. Посочва конкретни данни за сравнение между дневника и електронната система за конкретно друго лице. Със заповед от 27.05.2020г. на началника на Затвора било разпоредено на ИСДВР да водят документацията относно настаняването на лишените от свобода в спални помещения.

В ново становище във връзка с делото от 29.10.2021г. инспектор Д., съгласувано с инсп. Н., прилага копия от страниците на книгата за настаняването на лишените от свобода в 7-ма група. Заявява в писмото, че предвид воденето на дневника общо за групата, а не по спални помещения, е невъзможно по категоричен начин да се установи точният брой лишени от свобода в спално помещение № 9 за периодите на исковата молба.

Не само видно от заявеното от инспектор Д. в изявленията до съда, но и от данните от Книгата за настанените лица - л. 142 - 158 и от л. 189 - 195 от адм. д. 16/2021г., представени от ответника, не установяват данни за настанените лица в конкретното спално помещение през исковия период, освен това, както възразява адв. И., в същите има зачерквания, представени са за периоди от преди исковия - 2015 и 2016г., има дан и за други групи.

Следователно, документално няма данни за това колко лица всеки ден през исковите периоди са пребивавали в 9-то спално помещение на 7-ма група на Затвора С. след настаняването на ищеца през март 2017г. във връзка с

претенцията за пренаселеност на спалното помещение.

По делото е приобщена и справка от ИСДВР И., представена по адм.д. 9008/2018г.на АССГ, на основание, че няма документация за настанените лица в отделните помещения на затвора. Тази справка е приета като доказателство - лист 120 от адм.д.16/2021г.,делото, като видно от същата касае друг лишен от свобода, също пребивавал в 9-то спално помещение но от 23.01.2018г. На същата справка изрично се основава исковата претенция за пренаселеност по адм.д.6170/2021г., присъединено към адм.. 16/2021г. за общо разглеждане.

Според справката на ИСДВР И., данните за 9-то спално помещение са следните: в помещението са разположени 2 броя двойни легла тип "вишка" и 1 бр. единично легло , 5 бр. индивидуални шкафа ,1 бр. маса за хранене и 3 бр. стола към нея. Също е посочено, че действително , стените на обособеното "мокро помещение", не били изградени до края на тавана, но същото било отделено посредством текстилни преградни паравани, а височината на изградените стени била 1,67 м. По т. 3 от справката ИСДВР И. сочи, че към 18.10.2018г. в спалното помещение общо 4 лишени от свобода, а през периода януари - октомври 2018г. броят на настанените вариал между 4 и 5 лишени от свобода, предвид спецификата на групата.

Видно от Справка на лист 38 от делото, изготвена от инсп. Р. при Затвора С., са уточнени периодите на временно прекъсване на наказанието:

-считано от 01.08.2017г. до 01.10.2017г. за срок от 60 дни,

-считано от 01.10.2017г. до 01.02.2018г. за срок от 4 месеца,

-считано от 05.09.2018г. до 05.12.2018г. за срок от 3 месеца

--считано от 01.10.2019г. до 30.11.2019г. за срок от 60 дни

-считано от 30.11.2019г. до 29.01.2020г. за срок от 60дни.

Тази справка потвърждава твърденията на ищеца за прекъсванията на присъдата.

Видно от справка на лист 40 от делото, изготвена от ИСДВР И., се съдържат технически данни за 9-то спално помещение на 7-ма група:

- височината на стените на помещението била 2,90 м., квадратурата на помещението е 15,20м при данни за пода дължина 4,20м, широчина 3,62м;
- преградните стени на тоалетната са посочени със следната височина: 1,90 и 2,10м,

- една врата с височина 1,93м, за прозорец с височина 0,84м и дължина 1,10м, площ 0,92м

В справката е посочено също, че в 9-то спално помещение има мивка, тоалетна чиния и подвижен душ с течаща топла и студена вода, лишените от 7-ма група имали и достъп до обща баня, която била ремонтирана в края на 2016г. и през м. януари 2021г.

По твърдението за ремонт на помещенията в 7-ма група, ответникът е представил справка от 29.10.2018г., изготвена от главния счетоводител на Затвора С.. В същата е посочено, че през 2017г., но без уточнение в кой месец, е извършен основен ремонт на спални помещения, сред които и тези в 8 и в 7-ма групи, както и основен ремонт на санитарните възли - баня и тоалетна.

От данните в исковата молба и от другите данни по делото не може да се направи извод, че по времето на престоя на ищеца в 9-то спално помещение

на 7-ма група са извършвани ремонти на килията, най-малкото същият е следвало да бъде преместен в друго помещение. Няма данни по делото тези ремонти да са извършени преди настаняването му през 2017г, като е възможно по време да са извършени и след м.08.2017г., когато е прекъснато изпълнението на наказанието на ищеца и същият е изведен извън затвора за лечение.

Видно от изслушаното и прието по делото заключение на вещото лице М. по съдебно-техническа експертиза, л. 160 от адм.д.16/2021г. същото е отговорило и дало заключение за следното:

1. През целия исков период - от м. 02. 2017г. до м. 01.2020г. според вещото лице след посещение на място и съответните измервания, са установени следните технически данни за 9-то спално помещение от 7-ма група на Затвора С./

-общата площ на килията е 14,74 кв.м. при размери 3,51м. на 4,20м.

-проекцията на площите на вътрешната зидария е 0,29 кв.м.,

-обзавеждането е общо 5,20 кв.м. , което се състои от 2 бр. легла заемащи 3,66 кв.м. маса - 1 бр. 0,5 кв.м. , малки шкафчета 2 бр. x 0,30кв.м. общо, високи шкафове - 3 бр. - 0,56 кв.м. табуретки - 2 бр. общо 0,18 кв.м. радиатор -0,1 кв.м.

- санитарният възел е с нетна площ 1,53 кв.м. която разделя на първо ниво - мивка от 0,61 кв.м. и второ ниво - стъпало -тоалетна, от 0,92 кв.м.

-чистата полезна площ - за спокойно движение на обитателите, вещото лице пе изчислило в размер на 7,62 кв.м.

2. Вещото лице е посочило, чистата свободна площ е 7,62 кв.м., но не може да посочи имало ли е промяна в обзавеждането през исковия период, нямало информация за промяна в обзавеждането. Към момента на проверката обитателите на килията били двама, но не такава би било обзавеждането при четирима обитатели.

3.Вещото лице е посочило, че санитарният възел се намира вътре в килията и е с размери 1,53 кв.м. в дясно след входната врата по оста север юг, ограден бил с две стени, тухлена зидария с фаянс, която до момента на надзидването била с височина 1,60 м. при обща височина на килията в тази част 3,20м. През октомври 2020г. преградните стени били увеличени на височина. Към момента на огледа, санитарният възел нямал врата. По справка - надстрояване на стените на санитарния възел в килията било извършено май-октомври 2020г., а преди упоменатия период стените на санитарния възел са били изградени на височина 1,60м. от пода на килията. В санитарния възел имало две функции - мивка и тоалетна, банята била отделно помещение и тя тангирала с килията в същия разпределителен коридор.

Данните за ремонтите на санитарния възел - надстрояване на стените през 2020г., посочени в заключението на вещото лице, се потвърждават от справка на л. 109 от делото, дадена от ръководител на звено Г., представена към писмено становище на ответника.

При така установеното по фактите, относими към предявените по двете дела искове, съдът формира следните изводи от фактическа и правна

страна:

По допустимостта на исковете:

Ответникът в писмения отговор претендира недопустимост на предявените искове поради дублирането на исковия период с този по адм.д. 9007/2018г. на АССГ. Счита идентичност на исковете по настоящото дело и адм.д. 9007/2018г. на АССГ. По последното дело исковият период бил 2 г. 6 месеца от 15.02.2017г., а предвид оспорването на постановеното по това дело Решение №844/12.02.2020г., нямало постановен окончателен акт. По дело 9007/2018г. на АССГ. били предявени 6 обективно съединени иска, а искът по настоящото дело съвпадал с този по т. 3 - за унижителни и нечовешки санитарно-битови условия.

По така повдигнатите въпроси от ответника, съдът е събрал доказателства и формирал изводи в разпореждане от 26.04.2021г. и определение по делото от 31.05.2021г., като е формирал извод, че няма дублиране между исковете по настоящото дело и предявените искове първоначално по адм.д.9007/2018г., след отмяна на съдебното решение, върнато за ново разглеждане от касационния състав и образувано под нов номер – адм.д.3113/2021г. на АССГ, в това число на основание, съдържащието на предявените искове, както и недопустимостта да бъдат въвеждани нови основания. Така във връзка с възражението на ответника, съдът констатира, че Решение №844/12.02.2020г., постановено по адм.д. 9007/2018г. е оспорено по касационен ред и отменено с Решение № 6816 30.11.2020г. по адм.д. 7435/2020г. на Х. касационен състав на АССГ, като делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на съда. За повторното разглеждане на иска е образувано адм.д. 3113/2021г. на АССГ. Изискано е и представено служебно съдебно удостоверение, съгласно което, делото е висящо. От страна на ищеца във връзка с възраженията на ответника е постъпило разяснение с процесуална молба от 28.04.2021г., постъпила по електронна поща, и подписана с електронен подпис чрез адв. И. от САК. В същата се твърди, че "предявените искове по адм.дело № 9007/2018 г. (сега под нов № 3113/2021 г.) въобще не включват фактическите основания на настоящия иск, които са липса на уединение при ползване на тоалетна и пренаселеност", не са събирани доказателства относно размерите на тоалетната и спалното помещение, и страните не излагали никакви твърдения в тази посока. Според адвоката направените по това дело оплаквания от лошите санитарно-битови условия, са *прецизирани и ограничени* до наличие на паразити и гризачи.липса на бельо и прибори, цитира дословно стр.3 от исковата молба: "*унижителни и нечовешки санитарно-битови условия: помещенията (килиите, които обитаваме) са пълни с хлебарки, бълхи и дървеници: не става въпрос за инцидентно присъствие на тези паразити, а за постоянно такова - и то до такава степен, че страдаме от непрекъснати ухапвания, които се превръщат в рани, и ни лишават нощем от сън: понякога, има и плъхове: не се предоставя бельо - чаршафи, възглавници, а сме принудени да ги закупуваме: не се предоставят прибори за хранене;*". Според адв. И. никъде в исковата молба по цитираните дела и изявления по тях няма въведени основания, свързани с тоалетната или за пренаселеност в спалното

помещение.

Видно и от цитираните съдебни решения на първата и касационната съдебни инстанции, действително въпроси за липса на уединение при ползване на тоалетна и пренаселеност на спалното помещение, не са разглеждани като основания на исковата претенция. При повторното разглеждане на иска, нови основания не е допустимо да бъдат предявявани по арг. чл.204, ал.2 АПК.

Предвид на изложеното и след справка, съдът намира, че няма дублиране на основанията на исковата претенция по настоящото дело и предявените по адм.д.3113/2020г. на АССГ. Видно също и от постановеното решение от 09.12.2021г. по последното дело, искове, съпадащи с процесните, не са разгледани.

Исковата претенция е допустима, на основание, че няма друго дело със същия предмет.

Исковата претенция е допустима и предвид правното основание, на което е предявена- чл.284, ал.1 ЗИНЗС, като съдът следва да разгледа заявените основания на иска за вреди - пренаселеност и липса на уединение при ползването на тоалетната в килиите, в която ищецът е настанен през процесните искиви периоди. Също исковата претенция е допустима и като предявена срещу надлежен ответник.

Що се касае до допустимостта на иск по чл.284 вр. чл.3 ЗИНЗС, съдът съобрази и следното:

Държавата е отговорна за условията, при които осъдените и задържаните под стража изтърпяват наказанието, респективно мярката. Тя има задължението да спазва забраната по чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС, тези лица да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение, която е в синхрон с тази по чл. 3 ЕКПЧ, че никой не може да бъде подлаган на изтезания или нечовешко или унизително отношение или наказание. Съгласно чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС за нарушение на тази забрана се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаят чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Иск с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС предполага установяване кумулативно на следните материалноправни предпоставки: 1/ условия на задържане на ищеца, които са в нарушение на чл. 3 ЗИНЗС и 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. Отговорността на държавата се ангажира при доказано жестоко, нечовешко или унизително отношение /чл. 3, ал. 1/, както и при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна,

облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност /чл. 3, ал. 2/.

Видно от заявените основания на исковата претенция ищецът твърди, че вследствие на пренаселеност и липсата на уединение при ползването на тоалетната в спалните помещения, в които е бил настанен в Затвора С., той е претърпял неимуществени вреди през съответните периоди, като изрично претендира, че са нарушени чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС и чл. 3 и чл. 8 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа /ЕКЗПЧ/, поради което счита, че следва да му бъде присъдено обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди. За да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. *В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.* В оценката на условията на задържане по чл. 3 от Конвенцията е особено важно да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, както и конкретните твърдения, направени от въпросното лице, и времето, което той или тя е прекарал/а в тези условия. Дори когато всеки отделен аспект от тези условия е в съответствие с националното законодателство, техният кумулативен ефект може да бъде такъв, че да доведе до нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

Следователно, заявените основания на исковите претенции по делото и присъединеното към него, попадат в приложното поле на чл.3 ЗИНЗС и съответно е приложимо предявяването им и разглеждането им на правно основание чл.284 ЗИНЗС.

Правни изводи на съда по основателността на исковите претенции

1) По иска за неимуществени вреди поради липса на уединение при ползването на тоалетната в килията

Искът касае периода от 15.02.2017г. до 31.01.2020г., без времето на

прекъсванията на присъдата - общо 13 месеца, или с прекъсвания, исковият период е общо 1 година, 10 месеца и 2 седмици, съвпадащ с времето на ефективното изтърпяване на наложеното на ищеца наказание „лишаване от свобода“.

Твърдението на ищеца по отношение на килия №9 в 7-ма група, че стените на санитарния възел не са изградени до тавана, е доказано от констатациите в заключението на вещото лице а също и от данните в справката от ИСДВР Л. И. - лист 120 от делото. Видно от справката, инспекторът посочва, че действително стените на обособеното "мокро помещение", не са изградени до края на тавана, но същото било отделено посредством текстилни преградни паравани, а височината на стените била 1,67м.

Ответникът не представи никакви данни за височината на стените на санитарния възел в килиите на приемното отделение. Ищецът изрично заяви, че поддържа заявеното основание и по отношение на килията в приемното отделение. Съдът няма основание да счита, че спалните помещения в приемното отделение съставляват изключение от останалите килии в Затвора С. и стените на тоалетните в килиите са до тавана. Извод за различно разположение няма и въз основа на данните за ремонти.

Следователно, от данните по делото се установява, че през целия престой на ищеца в Затвора в С., както в приемното отделение, така и впоследствие в спалното помещение №9 в 7-ма група, санитарните възли в килията не са изградени до тавана.

Следва да се приемат за изцяло обосновани правните доводи на ищеца и цитираната от него съдебна практика на ЕСПЧ относно условието, преградните стени на санитарните възли в спалните помещения да са изградени до тавана. ЕСПЧ е приел също, че липсата на адекватен достъп до подходящи санитарни помещения повдига въпрос за позитивното задължение на националните власти да осигурят минимално ниво на уединение за лишените от свобода съгласно член 8 от Конвенцията (*Szafrański v. P.*, 2015, §§37-41). При санитарно помещение, отделено с преграда, висока приблизително един до един и половина метра, от зоната за ежедневно ползване на килията, според съда такава близост и публично излагане се считат за неприемливи от хигиенна гледна точка, но също така лишават задържания, използващ тоалетната, от всякаква неприкосновеност на личния живот, тъй като той се намира по всяко време в ползрението на другите затворници, седящи в леглата си, а също и на охранители, гледащи през шпионката на вратата (например, *A. M. v. R.*, 2009, § 97; *L. v. C.*, 2012, § 60). Съдът приема, че липсата на неприкосновеност на личния живот в резултат на откритостта на тоалетната зона или трудностите, свързани с възможността да се използва тоалетната в килията поради пренаселеност, са се отразили особено тежко на жалбоподателите, които страдат от конкретно заболяване. (*M. v. R.*, 2008, § 124; *Lonić v. C.*, 2014, § 76).

По отношение на Достъп до санитарни помещения в пар. 241 по делото Н. и други срещу България, е посочено следното: "241. Що се отнася по-специално до достъпа до тоалетни, тоалетни чинии, поставени в тъгъла на килията и лишени от каквото и да било отделяне от жилищната площ или отделена от една преграда с височина от един метър или метър и половина е не само неприятно от хигиенна гледна точка, но и лишава задържания от възможността за използване на тоалетната в каквото и да било уединение, защото той или тя остава постоянно видима за другите лишени от свобода,

седящи на леглата, а също и за надзирателите на затвора, гледащи през шпионката. Това може да се окаже особено тежко за лишените от свобода, страдащи от заболявания, които засягат храносмилателната им система. "

Следователно, въз основа на фактите и изложените правни съображения, действително е допуснато нарушение на правото на ищеца на личен живот по чл.8 ЕКПЧ. Нарушението на посоченото право е съчетано и с пренаселеност на килията, освен това санитарният възел няма врата и към датата на огледа от вещото лице - почти три години след исковия период, вещото лице в съдебно заседание изрично посочи дори, че има видимост от зоната за ежедневно обитаване към санитарния възел, т.е. касае се и за публично излагане и поради това унижаване пред другите настанени лица, поради което е нарушен и чл.3 ЕКПЧ, съответно чл.3 ЗИНЗС.

Данните на ИСДВР И. за преграждане с текстилен параван, а освен това липсва и врата на санитарния възел, не водят до друг извод. Това е така, доколкото практиката на ЕСПЧ, цитирана от ищеца по този въпрос, обсъдена по-горе, е категорична в изискването за преградни стени на санитарния възел в килията до тавана, разбира се и врата, за да не се засяга не само правото на личен живот на лицето по чл.8 ЕКПЧ, но и за да не се наруши забраната по чл. 3 ЕКПЧ и чл.3 ЗИНЗС за поставянето на лицето в унижително положение, нарушаване на човешкото достойнство.

2)По основанието на исковете пренаселеност на килията

Правни съображения на съда за преценка на твърдението за нарушаване на чл.3 ЕКПЧ, съответно чл.3 ЗИНЗС, поради пренаселеност на килията

Общите принципи, уреждащи прилагането на чл. 3 от Конвенцията за условията на задържане, са изложени в параграфи 139-59 от решението на Съда по А. и други срещу Русия (А. и други срещу Русия, Appl. № 42525/07 и №60800/08, 10 януари 2012 г.) и параграфи 65-69 от решението на Съда по Т. and O. v. I. T. and O. v. I.. Така по делото А. и други срещу Русия, ЕСПЧ е установил три критерия, във връзка с оплакване за недостатъчно лично пространство: всяко задържано под стража лице следва да има индивидуално място за спане в килията, всяко задържано под стража лице следва да се полага не по-малко от 3 кв.м. лично пространство, общата площ на килията следва да бъде такава, че настанените в нея лица да могат свободно да се движат между предметите, които се намират в нея. Липсата на който и да е от тези елементи, сам по себе си създава силна презумпция за нарушаването на чл.3 от ЕКПЧ.

При преценката за допуснато нарушение на чл.3 ЕКПЧ поради пренаселеност на килията, настоящият състав на съда намира за необходимо да вземе предвид изведените по приложението на разпоредбата правни положения в по делото М. против Х., Решение от 20 октомври 2016г. на Голямата камара на Съда по правата на човека, Appl. №7334/13, [GC], 2016. На първо място това решение е постановено след пилотното за България решение по делото Н. и други срещу България. Второ, в решението по делото М., в §§ 136-141, ЕСПЧ е изяснил своя подход към оплакванията за недостатъчно лично пространство в помещенията с много обитатели. Той потвърждава стандартът за 3 кв. м. площ на един лишен от свобода в килии с няколко настанени като подходящ минимален стандарт съгласно чл.3 ЕКПЧ. Тези

стандарты са различни в законодателството на отделните договарящи по конвенцията държави. В §§. 122 - 128 ЕСПЧ е извел подходът, който да се прилага при оплакване за нарушаване на чл.3 ЕКПЧ. Обстоятелствата, при които могат да опровергават презумпцията за нарушение на чл.3 ЕКПЧ, са дадени в §§ 130-135 от решението по делото М. на ЕСПЧ. В решението са обсъдени минималните стандарти на Комитета по предотвратяване на изтезанията, в това число въз основа на документ - Н. на жилищна площ на един затворник в пенитенциарните учреждения - Стандарти КПП, от 15 декември 2015г., т.е. след постановяване решението по делото Н. и други срещу България (М., §§ 49- 53)

В обобщение и относимо към казуса по делото, в цитираното по-горе решение по делото М. на ЕСПЧ е прието следното:

1) Съгласно член 3 от ЕКПЧ, съдът не може да определи веднъж завинаги определен брой квадратни метри, които трябва да бъдат осигурени на един лишен от свобода, с цел съобразяване с Конвенцията. Редица други важни фактори, като: продължителността на задържането; възможностите за упражнения на открито; физическото и психическо състояние на задържания, играят важна роля при преценката на това дали условията на задържане отговарят на гаранциите по член 3. (М., § 10).

2) Крайната липса на пространство в затворническите килии натежава изключително като аспект, който трябва да бъде взет предвид, за да се установи дали оспорените условия на задържане са „унизителни“ по смисъла на член 3 от Конвенцията.

3) Когато личното пространство, което е на разположение на задържания, падне под 3 кв. м. площ в килии с няколко настанени в затворите, липсата на лично пространство се счита за толкова сериозна, че възниква силна презумпция за нарушение на член 3. Тежестта на доказване пада върху ответното правителство да обори тази презумпция, като покаже, че има фактори, които са в състояние да компенсират адекватно ограниченото разпределение на личното пространство. (М., §§ 136-141)

3) Видно от § 138 от решението по делото М. срещу Х., силната презумпция за нарушение на член 3 ЕКПЧ, т.е. когато личното пространство на едно лице в килията е под 3 кв.м., обикновено може да бъде оборена само ако кумулативно са изпълнени следните фактори:

- минималното лично пространство от 3 кв.м. е било по-малко в кратки периоди, случайни и незначителни;

- такива намалявания са придружени от достатъчна свобода на движение извън килията и адекватни дейности извън килията;

- жалбоподателят е задържан в помещение, което, разгледано като цяло, би могло да се определи като подходящо място за задържане, и няма други утежняващи аспекти на условията на задържане.

4) Презумпция за нарушаване на чл.3 от Конвенцията възниква и когато килията е с площ в диапазона от 3 до 4 кв. м. лично пространство на затворник, факторът площ остава важен в преценката на Съда за адекватността на условията на задържане. В такива случаи ще се установи нарушение на член 3 ако факторът площ е съчетан с други аспекти на неподходящи материални условия на задържане, свързани по-специално със:

достъпа до упражнения на открито; естествената светлина или въздух; наличието на вентилация; адекватността на стайната температура; възможността за самостоятелно използване на тоалетната и спазването на основните санитарни и хигиенни изисквания.

5)Що се отнася до методологията за изчисляване на минималното лично пространство, отредено на задържан в помещения за няколко души, Съдът се позовава на методологията на КПИ по въпроса, според който вътрешният санитарен възел не трябва да се брои в общата площ на килията. От друга страна, изчисляването на наличната площ в килията включва пространството, заето от мебели. Важното при тази оценка е дали задържаните са имали възможност да се движат нормално в килията - решението по делото М., § 114).

6)Както се посочи, в решението по делото М., §§ 127-128, Съдът изяснява методологията си за оценка на условията за задържане. Освен горното, Съдът придава особено значение на обективните трудности, които изпитват жалбоподателите при събирането на доказателства, за да обосноват твърденията си за условията на задържане, но те трябва да предоставят подробна и непротиворечива информация за фактите, от които се оплакват. След като бъде направено достоверно и разумно подробно описание на предполагаемите унижителни условия на задържане, представляващи *prima facie* случай на лошо третиране, тежестта на доказване се прехвърля върху ответното правителство, което единствено има достъп до информация, способна да потвърди или опровергае твърденията. Така от него се изисква да събере и представи съответните документи и да предостави подробна информация за условията на задържане на жалбоподателя. Относима информация от други международни органи като КПИ относно условията на задържане, както и от компетентните национални органи и институции също се взема предвид.

7)При оценката на това дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, трябва да се вземат предвид следните фактори:

(а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане;

(б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и

(в) размера на килията трябва да дава възможност на задържаните лица да се движат свободно между мебелите.

Липсата на някои от тези елементи сама по себе си поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член

8)Освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл. 3 от Конвенцията. Тези елементи включват по-специално достъп до упражнения на открито, естествена светлина или въздух, наличие на вентилация, адекватност на отоплението, възможност за използване на тоалетната в уединение и съответствие с основни санитарни и хигиенни изисквания. По този начин, дори и в случаите на затворнически килии, които осигуряват 3-4 квадратни метра жилищна площ на един лишен от свобода, може да има нарушение на този член, ако факторът на пространството е

съчетан с липса на вентилация и осветление.

Също според ЕСПЧ, страданията, причинени на лице, задържано при условия, които са толкова лоши, че да представляват нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията, не може да бъдат компенсирани чрез самото констатиране на нарушение; Съдът счита, че обезщетение следва да бъде присъдено. Времето, прекарано от съответното лице в тези условия, е най-важният фактор за оценка на претърпените вреди (А. и други срещу Русия, номера 42525/07 и 60800/08, § 172, 10 януари 2012 г., както и Т. and O. v. I., номера 43517/09, 46882/09, 55400/09, 57875/09, 61535/09, 35315/10 и 37818/10, § 105, 8 януари 2013 г.).

По отношение на фактора пренаселеност, настоящият съд взе предвид и посоченото в пар. 231 и 232 от решението по делото Н. и други срещу България: „231. Въпреки това, ако затворниците имат на разположение по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе само по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Конвенцията. В оценката на наличното пространство трябва да се вземе предвид пространството, заемано от мебели и обзавеждане в килията. 232. Дори и пренаселеността да не е толкова сериозна, че да представлява сама по себе си нарушение на чл. 3 от Конвенцията, тя все пак може да доведе до нарушение на тази разпоредба, ако се комбинира с други аспекти на условията на задържане - като например липса на уединение при използване на тоалетната, лоша вентилация, липса на достъп на естествена светлина и свеж въздух, липса на подходящо отопление или липса на основна хигиена - това води до ниво на страдание, което надвишава това, присъщо на задържането.“

Що се касае до описанието на нарушението поради пренаселеност от страна на ищеца, в двете иски молби се твърди следното:

1) По адм.д. 16/2021г. : За периода от около 5 месеца и 2 седмици – от 15.02.2017г. до 02.08.2017г. , присъдата на ищеца е прекъсната за лечение, помещението, в което е пребивавал ищеца 0- килия № 9 в 7ма група е пренаселено, тази килия е с жилищна площ около 12 кв.м. , но в посочения период в нея пребивават с различна продължителност на престоя около 5-7 затворника което правело приблизително по 2 кв.м. на затворник

2) По адм.д.6170/2021г. : за период надвишаващ 7 месеца – от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. включително, помещението, в което пребивава ищеца – килия № 9 на етаж последен, е пренаселено: по справка на ИСДВР Л. И., изготвена на 18.10.2018г. , в посочения период в тази килия пребивават с различна продължителност на престоя 4-5 затворника ,

Други факти, касаещи твърдението за пренаселеност, не са изтъкнати от ищеца.

Посоченото основание за вреди се претендира за периода от **15.07.2017г. до 02.08.2017г. по адм.д. 16/2021г. на АССГ**, и за периода от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. включително, по присъединеното адм.д. №6170/2021г. на АССГ, ищецът е бил настанен само в 9-то спално помещение на 7-ма група.

Видно от обсъдените по фактите писмени изявления на инспектор Д., в

Затвора С. не е водена точна документация за броя на лицата, настанени в конкретно спално помещение по дни. Инспектор Д. сочи невъзможност само по данните за настаняването на лицата в килия в групата, да се установи колко точно и кои лица са пребивавали през исковия период в помещението заедно с ищеца.

От обсъдената по фактите справка на ИСДВР И. на лист 120 от адм. дело 16/2021г. се установява, че спалното помещение № 9 от 7-ма група, през 2018г. е обзаведено с два броя двойно легло тип "вишка и 1 бр. единично легло , 5 броя метални индивидуални шкафа и 1 бр. маса за хранене и 3 броя стола към нея. Няма данни за обзавеждането през 2017г. - периода от 15.02. до 02.08.2017г., но в справката на ИСДВР И. не е споменато за промяна в обзавеждането.

Както е видно от обсъденото за заключението на вещото лице, изчисленията му за площта, заета от мебели и свободната за придвижване площ, са направени към датата на огледа и при значително по-малко мебели, като леглата са само две единични и килията се е обитавала само от две лица. Двете легла заемат общо площ от 3,66кв.м. по изчислението на вещото лице, но през исковите пхериод4и следва да се вземе предвид допълнително площта на едното легло, което не е вишка, което увеличава площта на леглата с още 1,83кв.м. Така площта в килията, свободна за придвижване ще бъде намалена от 7,62 кв.м. на 5,79 кв.м. Другите шкафове - общо 5 по данните на ИСДВР И., поради липса на други данни , следва да се приеме, че са взети предвид от вещото лице, тъй като в изчисленията му са включени 3 големи и два малки шкафа.

Ищецът не въвежда твърдения, че едно легло е ползвано от две лица. Данните за обзавеждането на 9-та килия са две двойни легла тип вишка и едно единично, т.е. максималният брой на лицата, които могат да бъдат настанени е 5.

Няма данни , в това число от справката на ИСДВР И., какви периоди в килията са пребивавали 5 лица, съответно 4 лица през 2018г. Въпреки положените усилия, такива данни не могат да се установят и от книгата за настаняването на лишените от свобода, водена съгласно чл.27, ал.1 ППЗИНЗС, както се обсъди по фактите. Видно от представените от ответника декларации на двама лишени от свобода, същите не съответстват на изложеното от ИСДВР Л. И.. Така в сведението на Д. Г. на лист 36 от делото, се твърди, че в периода 2017/2018г. в 9-та килия са били настанени не-повече от 4-тири човека. Идентични данни се съдържат и в сведението от лишения от свобода Б. А., който твърди, че откакто Х. Т. И. е настанен в 9-то спално помещение през март 2017г., в същото не са пребивавали повече от 4 човека.

Данните за броя на настанените лица в 9-то спално помещение на 7-ма група, изложени от лишените от свобода, касаят както за исковия период през 2017г., така и през 2018г., но в противоречие с изричните данни от ИСДВР Л. И., че през 2018г. са настанявани 4- 5 човека в същото спално помещение. Предвид посоченото противоречие, и тъй като не са мотивирани с подробности, например за конкретни лица и причината да ги познава, или за броя на леглата в спалното помещение, съдът намира, че не следва да дава

вяра на сведенията, изложени от А. и Г..

Следва да се посочи, че именно ответникът е представил противоречиви данни за броя на настанените лица в спалното помещение, като съдът на основание чл.176 ГПК, следва да цени данните, посочени от длъжностното лице. На същите данни се основава и искът по адм.д. 6170/2021г. на ищеца, т.е. не се оспорват и не се опровергават от други безспорни и обвързващи съда доказателства.

Що се касае за исковия период през 2017г., то изрично на вещото лице беше поставен въпрос след необходимите проверки и изискване на необходимото съдействие от длъжностни лица при Затвора С., да посочи имало ли е промяна в обзавеждането в килията, съответно свободната от мебели площ и в какъв размер и конкретно за исковия период през 2017г. Вещото лице не е получило сведения от длъжностни лица и не е могло да отговори на този въпрос – стр.5 от заключението, лист 164 от делото.

За съда остават единствено данните от справката на ИСДВР Л. И. за обзавеждането, според която , в 9-та килия е имало 5 легла – две двойни легла тип „вишки“, (едно над друго) и едно единично легло, което предполага, че килията е предвидена за настаняването на такъв брой лица. Съдът поради липса на данни за друго приема, че такова е било и обзавеждането най-малко като брой легла и през 2017г., доколкото не се сочи в справката, през 2018г. да е настъпила каквато и да е промяна в обзавеждането на килията. Също ищецът не сочи обстоятелства, свързани с обзавеждането на килията като индичия за броя на лицата, които са били настанявани, нито е въвел твърдения, че не всеки от настанените лица е имал самостоятелно легло за спане. Предвид на изложеното, следва да се приеме, че и през 2017г. , на основание данните за обзавеждането, в 9-то спално помещение също са настанявани най-много 5 лица.

Жилищната площ на 9-то спално помещение от 7-ма група, според данните на вещото лице и съгласно обсъдените по-горе стандарти на ЕСПЧ, следва да се определи на 12, 92кв.м. (общата площ от 14,74кв.м. без вътрешната зидария – 0,29кв.м. и без площта на санитарния възел – 1,53 кв.м.), т.е. площта, включваща мебелите.

При настанени 5 лица в същото спално помещение, жилищната площ на едно лице ще бъде 2,584 кв.м., т.е. приложима е силната презумпция за нарушаване на чл.3 ЕКПЧ. При настанени 4 лица в същото спално помещение, то жилищната площ на едно лице е в размер на 3,23кв.м., т.е. приложима е оборимата презумпция за нарушаването на тази разпоредба. Същата обаче е съчетана с недостатъчна свободна площ при 4-ма настанени. Така по изчисленията на вещото лице, при 2 легла, свободната площ от мебели е 7,62 кв.м., но при две двойни и едно единично легло от тази площ следва да се приспадне площта на още едно легло – 1,83кв.м., или свободната площ ще бъде 5,79 кв.м. , т.е. свободна площ за придвижване 1,45кв.м., което според настоящия съд е крайно недостатъчно.

Ответникът обаче не представи доказателства за оборването на нито една от

двете презумпции за нарушаването на чл.3 ЕКПЧ, според критериите на ЕСПЧ по делото М., обсъдени по-горе.

Напротив, видно от основанията, за които са присъдени обезщетения на ищеца по адм.д. 3113/2021г., цитирани по-горе, макар и неокончателни, то са налице всички основания да се приеме, че е нарушена разпоредбата откъдето всякакво съмнение. Така освен пренаселеност –поради площ под 3 кв.м., съответно площ между 3 и 4 кв.м. през неустановена част от двата искиви периода, липсата на изградени стени до горе на санитарния възел и излагането на показ при ползването на тоалетната ведно с всички други неприемливи неудобства, също съобразно изискването да бъдат проучени и всички други условия, следва да бъде взето предвид, че кумулативно са налице и оплаквания за неосигуряване на достатъчно храна, неосигуряване на адекватно отопление и проветряване в спалното помещение, неосигуряване на нормални санитарно-битови условия – наличие на хлебарки и дървеници, които са съществували през целия период на пребиваването на ищеца в Затвора С..

Що се касае до приемното отделение, то съдът е обявил за служебно известни докладите на омбудсмана на Република България в качеството му на превантивен механизъм, в това число по делото е приложен част от него за 2017г., на който се е позовал и ищецът. Видно от стр.10 от същия, в местата за лишаване от свобода към Министерството на правосъдието, към които спада и Затвора С., нерешен е проблемът с пренаселеността, компенсаторният модел за пренаселеност е неефективен. На основание тези два извода, наред с останалите оплаквания, съдът следва да приеме, че и през 2017г. в периода, през който ищецът е бил в приемното отделение, на основание презумпцията за настъпването на вредите по чл.285, ал.5 ЗИНЗС, тъй като ответникът не доказва нищо друго, съдът следва да приеме, че е налице нарушение не само на основание твърденията на ищеца, но и на основание доклада на омбудсмана, в който съдът няма основание да се съмнява.

„При проверките си Н. почти навсякъде установи пренаселеност по следните причини: 1. неправилно се замерва жилищната площ заедно с площта на санитарния възел; 2. поддържа се брой легла значително над обявения капацитет; 3. лишените от свобода и служителите нямат информация, дали помещенията съответстват на стандартите, когато се взимат решения за преместване от едно помещение в друго. Ако има такава информация, то тя не е публична – не са разположени схеми във всяко помещение, с посочен допустим брой настанени лица; 4. при доближаване на пълния капацитет е неизбежно да има временни, инцидентни пренаселвания, свързани с личностните характеристики на настанените лица, които администрацията е добре да отчита. (...) Не се изпълнява от страна на Министъра на правосъдието изискването на чл. 46, ал. 2 от ЗИНЗС препоръките на Н. за закриване, реконструкция или разширение на място за лишаване от свобода да се внесат в едномесечен срок в Министерския съвет. Н. е отправял такива препоръки по отношение на затвора в [населено място];“

От всички обстоятелства следва извода, че помещенията, в които през исковия период ищецът е бил настанен, съвсем не са приемливи за обитаване, дори и при краткотрайни пренаселванията на килията, т.е. площ под 3 кв.м. и в диапазона от 3-4 кв.м., поради другите условия - неосигуряване на достатъчно храна, неосигуряване на адекватно отопление и проветряване в спалното помещение, неосигуряване на нормални санитарно-битови условия – наличие на хлебарки и дървеници, които са съществували през целия период на пребиваването на ищеца в Затвора С., не отпада извода за поставянето на ищеца при условия на пренаселеност, които са в нарушение на чл.3 ЕКПЧ.

Доводите на ответника, че ищецът не е бил поставян при условия, които надвишават неизбежната суровост на самото лишаване от свобода и есе споделят, предвид критериите на ЕСПЧ за установяването на нарушение на чл.3 ЕКПЧ.

Също необоснован е доводът, че ищецът не е подавал жалби с оплакване поради пренаселеност да бъде преместен в друго помещение. Действително, ищецът е имал на разположение превантивно средство по чл.276, ал.1, т.1 ЗИНЗС – да иска от съда да постанови „прекратяването на действия и бездействия на орган по изпълнение на наказанията или на длъжностно лице, представляващи нарушение на забраната по чл. 3;“, т.е. в случай, че не е удовлетворено искането му за преместване в килия с по-малко лица, съдът да задължи началника на затвора да стори това. В случая обаче се касае за затвора С., доколкото е възможно това да бъде извършено по отношение на ищеца, е под въпрос, поради общия проблем за пренаселеност и при съобразяване на необходимостта от специализирано лечение за заболяванията на ищеца през времето на ефективен престой в затвора. Видно от пар. 159 от решението по делото М., ЕСПЧ е отчел обстоятелството, че жалбоподателят не е подал нито една жалба за конкретни елементи от условията на задържане, както и , че подадената такава жалба за други елементи е била необоснована – пар.164 от решението. Също в пар. 165 ЕСПЧ е изложил, че твърденията в жалбата пред него за общите условия на задържането му под стража са непоследователни и противоречат на доказателствата. Въпреки това, въз основа на представените доказателства съдът е направил своите заключение за обективните условия, при които е бил поставен жалбоподателя по делото и за период от 27 последователни дни, през които М. е бил поставен при условия на пренаселеност под 3 кв.м. жилищна площ, включваща и мебелите в жилищната част на килията , без площта на санитарния възел, като се е позовал и на пар.299 от решението по делото Н. и други срещу България, е присъдил за тези 27 дни обезщетение в размер на 1000 евро – пар.181 от решението по делото М. срещу Х..

Следва да се отбележи, че в цитираните от ищеца чрез адв. И. решения на ЕСПЧ от 2020г., съдът се е позовал именно на решението си по делото М. срещу Х. като утвърдена практика - например и в Решение от 04.06.2020г. на ЕСПЧ по делото И. и други срещу България – пар. 8 и пар. 22

Също следва да се отбележи, че действително, при съпоставянето не само на присъденото обезщетение делото М. срещу Х. дори при по-благоприятни

останали фактори от тези на ищеца, но и по българските дела, съпоставени от адв. И. в писмените защиты, действително, предявеният размер на обезщетението за пренаселеност на килиите, обитавани от ищеца през исковите периоди : от 15.07.2017г. до 01.08.2017г. (по адм.д. 16/2021г. на АССГ) и от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. (по адм.д. 6170/2021г.), са предявени занижени размери на обезщетения. Видно от основанията по адм.д. 3113/2021г., за всеки елемент, съставляващ нарушение на чл.3 ЕКПЧ, е присъдено отделно обезщетение, като за условията на задържане, извън основанията за неадекватно лечение, на ищеца са присъдени общо 11500лв. Съдът като съобрази, че само за пренаселеност на килията при по-благоприятни общи условия, ЕСПЧ е присъдил значително по-висок размер на обезщетението, което се и изтъква изрично в двете искиви молби. Следва да се отчете, че съдебната практика, на която ищецът се е позовал за осъжданията на България за условията в затворите, касае обезщетение за значителен брой елементи на тези условия – освен пренаселеност, и другите условия, за които са предявени исковите, разгледани по адм.д.3113/2021г. на АССГ, видно от таблиците, приложени към решенията за основанията, съставляващи нарушение на чл.3 ЕКПЧ, представени от самия ищец чрез адв. И..

Видно е обаче, че за периода от 15.07.2017г. до 01.08.2017г. (по адм.д. 16/2021г. на АССГ), поради пренаселеност на килията, наред с оплакването за липсата на уединение, или за 5 месеца и 16 дни, ищецът претендира 4 000лв. обезщетение за неимуществени вреди. За периода от 01.02.2018г. до 05.09.2018г. (по адм.д. 6170/2021г.), на същото основание пренаселеност и наред с липсата на уединение, или за 7 месеца и 4 дни, ищецът претендира 8000лв. Няма разлика в основанията през двата искиви периода, която да обосновава почти двойно обезщетение за втория исков период. Съдът намира, че следва да бъде присъдено съразмерно идентично обезщетение и за втория исков период, като уважи напълно претенцията за първия исков период. Така съразмерно на претенцията за първия исков период (обезщетението за 1 ден) за втория исков период следва да се присъди сумата от 5157 лв.

Що се касае до искането за присъждането на законната лихва за исковите, предявени по адм.д.16/2021г. от датата на исковата молба - 04.01.2021г. , то съдът намира, че следва да бъде уважено, тъй като не противоречи на даденото правно разрешение по т.4 от диспозитива на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС, което гласи:

„4. При незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаемите административни актове, а при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им.“

Предвид така приетото с тълкувателното решение, съдът намира за

неотнoсими доводите от страна на ищеца за приложимост на чл.84 от закона за задълженията и договорите към казуса по делото относно момента на забавата на длъжника по задължението за непозволеното увреждане (деликт). В случая процесните искиви претенции касаят незаконосъобразни фактически действия и бездействия от страна на държавни органи, еманация на задължението на Държавата чрез компетентните по изпълнение на наказанията административни органи да осигурят такива материални условия на задържане на ищеца, които не нарушават забраната по чл.3 ЕКПЧ, съответно по чл.3 ЗИНЗС. Следователно, фактическите действия и бездействия, от които са настъпили вредите, са преустановени в момента, в който ищецът е напуснал затвора. С прекъсвания са преустановени окончателно на 31.01.2020г., когато ищецът е освободен от затвора. Доколкото исковите претенции за законната лихва по адм.д. 16/2021г. имат за начален момент датата на исковата молба – 04.01.2021г., т.е след като фактическите бездействия и действия вече са преустановени, претенцията за законната лихва следва да бъде изцяло уважена. Като резултат, исковите, предявени по адм.д.16/2021г. са изцяло основателни.

Що се касае до началният момент на претендираната законна лихва върху обезщетението по адм.д. 6170/2021г., - считано от 01.02.2018г., искането е неоснователно. Видно е, че исковата претенция по това дело касае периода от 01.02.2018г. до 05.09.2021г., когато ищецът е напуснал отново затвора поради прекъсване на присъдата. Следователно, фактическите действия и бездействия на основание пренаселеност окончателно са прекратени на 05.09.2018г., като считано от 06.09.2018г. за ищецът възниква основание да претендира законната лихва.

Следователно, исковата претенция по адм.д. 6170/2021г. следва да бъде уважена за сумата от 5157 лв. за претърпени неимуществени вреди за периода от 01.02.2018г. до 05.09.2021г., на основание пренаселеност на килията - №9 от 7-ма група, в която е бил настанен ищеца, ведно със законната лихва върху сумата на обезщетението, считано от 06.09.2018г. , до окончателното му изплащане, като се отхвърли до пълния размер от 8000 лв. и за законната лихва, считано от 01.02.2018г.

По претенцията за присъждането на адвокатско възнаграждение, предявена с молба от 27.07.2021г. лист – 122 от адм.д.16/2021г. :

И по двете дела се претендира адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.2 от закона за адвокатурата и в полза на адвоката. В минималния размер по чл.8, ал.1 от наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения, като от представените доказателства за ищеца – експертно решение и данни за получавана социална пенсия, както и другите данни е видно, че действително ищецът е материално затруднено лице. Видно е, че още с исковата молба, по която е образувано адм.д. 6170/2021г., е направено искане за присъединяване – от дата 23.06.2021г., по което искане е постановено определение от 09.07.2021г. Няма съмнение поради това, че претенцията за присъждане на адвокатско възнаграждение на основание чл.8, ал.1 от Наредбата касае всички искиви претенции.

На основание чл.8, ал.1 от Наредба 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, при уважени искиве общо в размер на 7500 +

5157 общо 12 657лв., следва да бъдат присъдени разноски на адвоката за възнаграждение както следва : по адм.д. 16/2021г. – в размер на 705лв. (уважен материален интерес 7500лв.) и 587,85лв. по адм.д. 6170/2021г. - в размер на 587,85лв. (при уважен материален интерес 5157 лв.). За посочените суми, на основание чл.286, ал.3 ЗИНЗС, следва да бъде осъден ответника.

На основание чл. 286, ал.3 ЗИНЗС поради частичното уважаване на иска, ответникът следва да бъде осъден да заплати направените разноски по делото за възнаграждение на вещо лице - в размер на 468лв. по приетото заключение.

На основание всичко изложено и чл.284, ал.1 ЗИНЗС, вр. чл.3 ЗИНЗС и чл.286, ал.3 ЗИНЗС, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Х. Т. И., ЕГН [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди, както следва:

1) по адм.д. 16/2021г. на Административен съд София-град: в размер на 3 500 /три хиляди и петстотин / лева, претърпени за периода от 15.02.2017г. до 31.01.2020г. с прекъсвания , поради липсата на уединение при ползването на тоалетната в килията в Затвора С. , ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 04.01.2021г. до окончателното му изплащане -в размер на 4000 (четири хиляди) лева, претърпени за периода от 15.07.2017г. до 01.08.2017г. на основание пренаселеност на килия №9 на 7-ма група в Затвора С., в които е бил настанен ищеца, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 04.01.2021г. до окончателното му изплащане

2) по адм.д. 6170/21г. на Административен съд София-град: в размер на 5157 лв. за периода от 01.02.2018г. до 05.09.2018г., на основание пренаселеност на спално помещение (килия) № 9 на 7-ма група в Затвора С., в което е бил настанен ищеца през исковия период, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 06.09.2018г. до окончателното му изплащане, като ОТХВЪРЛЯ исковата претенция по делото за разликата до пълния предявен размер на обезщетението – 8 000лева и за законната лихва върху обезщетението, считано от 01.02.2018г.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати за разноски по делото, съразмерно на уважената част от исковете, на основание чл.286, ал.3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и чл.38, ал.2 от Закона за адвокатурата, в полза на адвокат С. Т. И. от Софийска адвокатска колегия, с личен номер в Единния регистър на адвокатите[ЕИК], в качеството му на представляващ ищеца Х. Т. И. с ЕГН [ЕГН] по двете съединени дела, както следва:

1)по адм.д. 16/2021г. на АССГ: сумата от 705 лева (седемстотин и пет) лева за адвокатско възнаграждение

2)по адм.д. 6170/21г. на АССГ – сумата от 587,85 лева (петстотин осемдесет и седем лева и 85 стотинки) лева за адвокатско възнаграждение

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати за разноси по делото за вещо лице, на основание чл.286, ал.3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, в полза и по сметка на Административен съд София-град сумата от 468,00 (четиристотин шестдесет и осем) лева.

Решението може да бъде обжалвано пред тричленен състав на Административен съд София - град в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: